

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Jan. 1880, kl. 12 midd.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, om antagande af en lag angående flottan tillhörige värnpligtiges tjenstgöringsskyldighet under fredstid; gifven Stockholms Slott den 31 December 1879.

Sedan Kongl. Maj:t denna dag beslutat föreslå Riksdagen att antaga en lag om allmänna värnpligten, enligt hvilken värnpliktig skall, efter det han blifvit utskrifven, vara skyldig att för sin utbildning under fredstid tjenstgöra den tid som nu är eller genom lag framdeles varder bestämd, så har Kongl. Maj:t, med hänvisning till det öfver sjöförsvarsärenden denna dag förda protokoll, nu velat föreslå Riksdagen att, under förutsättning af bifall till nämnde lag, antaga en så lydande

”Lag
om Flottan tillhörige värnpligtiges tjenstgöringsskyldighet under fredstid.

§ 1.

All till rikets handelsflotta hörande sjöfolk, som är å sjömanshusen eller i magistraternas rullor inskrifvet; så ock sjökaptener och styrmän, hvilka aflagt de för befälhafvare eller styrmän å svenskt handelsfartyg i författningarna föreskrifna kunskapsprof, äfvensom maskinister å ångfartyg, tillhörande enskilde personer

Bih. till Riksd. Prot. 1880. 1 Saml.~ 1 Afd. 6 Häft.

eller bolag, skola tills vidare fortfarande såsom hittills vara befriade från all vapen-
öfning eller tjenstgöringsskyldighet med de värnpligtige under fredstid.

§ 2.

Öfrige flottan tillhörige värnpligtige skola under fredstid för sin utbildning
tjenstgöra under 30 dagar utan afbrott det år de utskrifvas.

§ 3.

Denna lag skall vara gällande från ingången af år 1882.»

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse
välbevågen.

OSCAR.

F. W. von Otter.

*Utdrag af protokollet öfver sjöförvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott den 31 December
1879.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre DE GEER,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena BJÖRNSTJERNA,
Statsråden: ALMQVIST,
Herr THYSELIUS,
LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
FORSSELL,
ROSENSVÄRD,
VON STEYERN och
MALMSTRÖM.

9:o.

Vidare yttrade Departementschefen, Statsrådet Friherre von Otter:

Enligt nådiga kungörelsen angående den allmänna beväringen den 13 November 1860 består den s. k. sjöbeväringen — eller de beväringsskyldige, som vid infallande krig äro pligtige att tjenstgöra å flottan — dels af alla inom landet bosatte sjökaptener, styrmän och sjöfolk samt maskinister af handelsflottan, dels af öfrigt beväringsskapskap inom vissa till hafvet gränsande län, fögderier eller socknar eller vid hafvet belägna städer, utan afseende å det yrke eller näring de utöfva eller huruvida de vid flottan undergått vapenöfning eller icke. De förre äro befriade från all vapenöfning eller tjenstgöringsskyldighet med beväringsskapskapet i fredstid mot skyldigheten att under krig tjenstgöra i flottan intill en lefnadsålder, som med 10 år öfverstiger den för öfrige beväringsskyldige i allmänhet stadgade, och äro i regeln helt och hållet oöfvade i vapnets bruk. Deras

antal utgjorde vid början af år 1879 enligt inkomna uppgifter 17,900. De senare åter, hvilkas antal enligt senast inkomna förslag utgjorde 36,342 man, derutaf 24,005 vapenöfvats af arméns befäl, men återstoden eller 12,337 man voro oexercerade, hafva lika tjenstgöringsskyldighet med beväringen i allmänhet. Sådant förhållandet nu är, förfogar flottan sålunda vid krigsutbrott dels öfver ett betydligt antal sjömän, hvilka emellertid, såsom alldeles öofvade i vapnets bruk, lära endast i ringa mån kunna utan föregående vapenöfning anses användbara till förstärkande af flottans bemanning, dels ock öfver ett stort antal beväringsskyldige, af hvilka måhända flertalet icke har någon erfarenhet å sjön, och hvilka, öfvade endast med arméns vapen, näppeligen skulle kunna, i händelse af uppbåd, vid flottan användas i vidare mån än till förstärkning å de sjöbefästningar och fasta positioner i skärgårdarne, hvilka af flottan komme att bemannas.

Det förslag till lag om allmän värnpligt, hvilket Eders Kongl. Maj:t beslutat förelägga snart sammanträdande Riksdag, är i flere hänseenden fotadt på väsentligen olika grunder. Till flottan skulle utskrifvas, — förutom ett erforderligt antal ingenjörer, ritare och handverkare vid skeppsvarf och sådana mekaniska verkstäder, som hufvudsakligen bedrifva skeppsbyggeri m. fl. — endast sådane värnpligtige, som på ett eller annat sätt hafva sin näring af sjön, de må för öfrigt vara bosatte i hvilken del utaf landet som helst, och blott i det fall att icke flottans behof af förstärkningsmanskaf på förenämnde sätt blifver fylldt, torde den utväg komma att anlitas, som förslaget § 11 mom. 3 a) angifver, eller att andra än de nyss omförmälda till flottan utskrifvas från de kusttrakter, der befolkningen mest sysselsätter sig med kustfart och fiske. Förslaget är vidare bygd på fullständig likhet för alla, så med afseende å värnpligtsålderns utsträckning, som tjenstgöringsskyldighet, och någon befrielse från vapenöfning mot förpligtelsen af en utsträcktare tjenstskyldighet skulle sålunda icke enligt de allmänna grunderna för förslaget ega rum, hvarifrån likväl i följd af det i 24 § inrymda stadgande derom att, så länge icke genom särskild lag annorledes blefve förskrifvet, det skulle i afseende å tiden för tjenstgöringsskyldigheten under fredstid förblifva vid hvad nu vore bestämdt, undantag komme att ega rum beträffande det å sjömanshusen och i magistraternas rullor inskrifna sjöfolk m. fl. Slutligen innebär förslaget stadgande derom, att värnpliktig skall under de 12 första åren af sin tjenstskyldighetstid, eller den tid af värnpligtsåren, som han fullgör i beväringen, tillhöra det vapen, vid hvilket han fått sin första utbildning, en från nu gällande bestämmelser afvikande ordning, till följd hvaraf flottan tillhörige värnpligtige, efter denna lags trädande i gällande kraft, böra, i olikhet med hvad som under senare tider varit brukligt, vapenöfvas vid flottan. Enligt förslaget skola således flottans värnpligtige utgöras af sjöfolk, de skola undergå öfning vid det vapen, hvartill de blifvit utskrifne, och de skola under de 12 första åren af värnpligtsåldern tillhöra flottan, derest de derstädes en gång blifvit vapenöfvade, utan af-

seende derå om de under tiden välja annan bosättningsort eller omfatta annat yrke, ett stadgande, som komme att gälla äfven dem, hvilka, utskrifne till flottan, skulle i fredstid tills vidare fortfarande vara befriade från vapenöfning.

Men den vapenöfning, som en del af flottans värnpligtige sålunda med den nya lagens tillämpning bör undergå vid flottan, kan icke utan åsidosättande af vissa fördelar för så väl staten som den enskilde fördelas på vare sig två eller flere år. Flottans värnpligtige böra från de olika beväringsområdenas samlingsplatser på statens bekostnad öfverföras till flottans stationer. Kostnaden här för blefve hälften så stor, om öfningarne utfördes under ett år, som om de fördelades på två. Den mångsidiga vapenöfning sjökrigsmannen bör bibringas, inhemtas med större fördel under en oafbruten tidslängd — åtminstone så länge icke denna är längre än nu blifvit ifrågasatt eller 30 dagar — än om öfningen skulle fördelas på flera år. Om, bland de värnpligtige, som enligt § 11 mom. 2 skola till flottan utskrifvas, man undantager dem, hvilka, enligt hvad ofvan anförts, tills vidare blifva från vapenöfning befriade, torde för närvarande i regeln icke andra komma att vid flottan vapenöfvas än dels fiskare, som idkat kust- eller hafsfiske såsom yrke minst 12 månader, dels ock lotsar och lotslärlingar. Desses antal kan icke antagas blifva särdeles stort och särskildt för dem bör det vara långt fördelaktigare att få under ett och samma år erhålla all den utbildning, som inalles skall tillkomma en hvar värnpliktig, än om den fördelas på flere år.

Med afseende sålunda å hvad lagförslaget innehåller och då med dettas upphöjande till lag nådiga kungörelsen den 13 November 1860 och följaktligen jemväl det i dess 2:dra § förekommande stadgande om befrielse för handelsflottans sjöfolk m. fl. från vapenöfning i fredstid lärer komma att upphävas; då med upphäfvande af denna paragraf särskildt stadgande derom, att värnpligtige bland desse tills vidare fortfarande vore befriade från sådan öfning komme att saknas, och då det torde böra vara i allo fördelaktigare, att, på sätt Eders Kongl. Maj:t föreslagit 1875 och 1877 årens riksdagar, flottans värnpligtige böra undergå stadgad vapenöfning utan afbrott det år de utskrifvas, hemställer jag,

det Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra framställning derom, att Riksdagen, under förutsättning af bifall till i fråga varande förslag till värnpligtiglag, ville för sin del antaga följande

”Lag

om flottan tillhörige värnpligtiges tjenstgöringsskyldighet under fredstid.

§ 1.

Allt till rikets handelsflotta hörande sjöfolk, som är å sjömanshusen eller i magistraternas rullor inskrivet, så ock sjökaptener och styrmän, hvilka aflagt de

för befälhafvare eller styrmän å svenskt handelsfartyg i författningarna föreskrifna kunskapsprof, äfvensom maskinister å ångfartyg, tillhörande enskilde personer eller bolag, skola tills vidare fortfarande såsom hittills vara befriade från all vapenöfning eller tjenstgöringsskyldighet med de värnpligtige under fredstid.

§ 2.

Öfrige flottan tillhörige värnpligtige skola under fredstid för sin utbildning tjenstgöra under 30 dagar utan afbrott det år de utskrifvas.

§ 3.

Denna lag skall vara gällande från ingången af år 1882“.

I denna Departementschefens hemställan förenade sig Statsrådets öfrige ledamöter; och tillstyrkte Statsrådet att, i händelse af nådigt bifall till hvad sålunda blifvit föreslaget, nådig proposition af den lydelse, bilagan till detta protokoll utvisar, finge till Riksdagen aflåtas.

Hvad Statsrådet uti förestående 10 mål i underdånighet hemställt och tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla.

Ex protocollo

Carl Silfversvärd.
